

ekoZpravodaj

Zpravodaj Ekologického centra Kralupy nad Vltavou

Z OBSAHU:

- Kdo vytvořil nejkrásnější stromeček?
- Šestáci si zasadili svůj strom
- Noví patroni z nízkoprahu
- Jak ekologicky zabalit dárek
- Netoxické svíčky

- 2 Naše téma...
- 3 Kdo vytvořil nejkrásnější stromeček?
- 4 Šestáci si zasadili svůj strom
Kralupáci se dočkají obchvatu
- 5 Noví patroni z nízkoprahu
Ekologické souvislosti...
- 6 Recyklace papíru...
Umělé zasněžování - ano či ne?
- 7 Jak ekologicky zabalit dárek?
- 8 Pravidelné rubriky
(*Slovníček, Zelená domácnost,
Co se děje..., Okénko z přírody,
Z vašich dotazů*)
- 10 Ekocentrum nabízí

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou

Palackého náměstí 6, 278 01 Kralupy nad Vltavou
Tel./fax: 727 808 644

E-mail: ekoporadna@eckralupy.cz

URL: www.eckralupy.cz, www.vuhu.cz

Zelená linka: 800 100 584 (Po - Pá: 6.30 - 19.30 hod.)

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou (ECK) je otevřeným informačním střediskem o životním prostředí, které funguje již od roku 2006 na základě osvědčeného modelu z Mostu. Svým charakterem (zejména napojením na dispečinky průmyslových podniků v regionu) je spolu s mosteckým ekocentrem jediné svého druhu v České republice. Činnost ECK se opírá především o aktivní informování veřejnosti, zajištění efektivní komunikace s průmyslovými podniky, veřejnou správou a veřejností a hledání společných řešení environmentálních problémů v regionu. Disponuje bezplatným Zeleným telefonem, jehož prostřednictvím zodpovídá dotazy veřejnosti.

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou

Po - Pá: 6.30 - 19.30 h.

800 100 584

...volejte zdarma

Foto na titulní straně: <http://pixabay.com>

Ovoce na našem stole

Kdo by neměl rád ovoce? Ovoce je lákavé na pohled, má přitažlivé barvy i zajímavé tvary, vzbuzuje v člověku myšlenky na pověsný pozemský ráj. Dokáže nás nasytit a zároveň uspokojit naše chuťové potřeby a je k sehnání po celý rok. Navíc je zdravé, má vysoký obsah vitamínů a vlákniny, příznivě ovlivňuje metabolické procesy v těle a může dokonce i léčit. Jak je to ale s tropickým ovocem, které je k nám dováženo přes půlku světa? Je pro nás tropické ovoce stejně zdravé jako naše tradiční domácí ovoce? Odborníci nám na tuto otázku nedávají jednoznačnou odpověď, pojďme se tedy na tento problém podívat blíže.

Ať už si vezmeme jablko, hrušku, banán či pomeranč, veškeré ovoce dodá našemu tělu tekutiny, energii, vitamíny, minerály, vlákninu a další prospěšné látky. Zároveň ovoce osvěžuje, neboli nás ochlazuje, proto ho nejvíce roste v horkém létě. Tropické ovoce ochlazuje mnohem více než naše, protože bylo původně určeno pro obyvatele horkých tropů. Dát si v zimě pomeranč a vyjít ven do mrazu nebývá tedy dobrý nápad a často se nám po takové svačince objeví škrábání v krku. Jiná situace je v létě, kdy ochlazování potřebujeme, ale tehdy spotřeba tropického ovoce klesá na minimum, neboť máme k dispozici dost našeho čerstvého ovoce.

Dále je nutné si uvědomit, že jakákoli zdaleka dovážená surovina, např. na nákladních lodích, bývá skoro vždy ošetřena chemickým postřikem, jinak by se během dlouhé přepravy větší množství plodů zkazilo. K ošetření dováženého ovoce jsou často používány nebezpečné pesticidní látky. Legislativa ČR sice upravuje druhy a množství přípravků na ochranu rostlin, ale nepočítá s přípravky, které se používají v jiných státech během pěstování či k ošetření během transportu dováženého ovoce, zeleniny či okrasných rostlin. Např. citrusové plody bývají ošetřeny škodlivým bifenylenem. Tímto způsobem se na české území může dostat látka, která je pro své toxické účinky na našem území zakázána.

Při pěstování ovoce „ve velkém“ dochází k velkým ztrátám a plýtvání. Například zhruba 25 % celkové sklizně banánů se vyhodí, protože banán je buďto malý, nebo má hnědou skvrnku na slupce, a tím pádem „nevyhovuje firemním normám prodeje“. Každého z nás asi napadne, kolik hladových lidí by mohlo být nasyceno těmito rozměrově nestandardními, ale jinak stejně kvalitními banány.

Přes zimu je výborným zdrojem živin ovoce sušené, které má navíc jednu zajímavou výhodu, téměř neochlazuje, takže je velmi výhodné pro zimní období. Naši předkové neměli k dispozici tropické ovoce, ale konzumovali jen tu zeleninu a ovoce, kterou si vypěstovali a přes zimu vydržela skladování. Byly to především jablka, hrušky, ale také kompotované třešně, jahody, meruňky, broskve nebo třeba červená řepa. Mnohem více než banány a pomeranče nám v zimě prospěje třeba čerstvý kompot z jablek, která necháme jen lehce přejít varem, můžeme přidat i zahřívací koření jako skořici a hřebíček. Větší pozornost by si zasloužily také šípky.

KDO VYTVOŘIL NEJKRÁSNEJŠÍ STROMEČEK?

Zajímá Vás, jak dopadl 9. ročník Vánoční soutěže, jehož společným tématem byly vánoční stromy? Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou ve spolupráci se společností AVE Kralupy s.r.o. letos mělo těžký úkol, rozhodnout o vítězích nebylo vůbec jednoduché. Stromů a stromečků z odpadových materiálů se v ekocentru sešlo opravdu hodně, a jeden strom byl hezčí a zajímavější, než druhý.

Soutěž probíhala již od 25. září do 29. listopadu 2019 a zapojilo se do ní nejvíce týmů v její historii. Přesněji 10 týmů základních škol a družin, dále 5 týmů z mateřských škol a několik jednotlivců. Vánoční soutěž se každoročně pořádá ve spolupráci se společností AVE Kralupy s.r.o., která do soutěže věnovala krásné ceny.

Společným tématem pro letošní Vánoční soutěž byly vánoční STROMY. A tak se v ekocentru už od října začali

objevovat stromy a stromečky vytvořené z nejrůznějších odpadových materiálů. Děti a dospělí pro výrobu soutěžních exponátů použili skleněné láhve, oblíbené ruličky od toaletního papíru, obaly od vajíček, staré kartony, plechovky, polystyrenové výplně, víčka od PET, použité a různě nastříhané plastové obaly. Na tvoření vánočních ozdob použili např. i kapsle od kávy, alobal, staré knoflíky, ale i přírodniny, nasušenou kůru z pomerančů

© archiv ECK

a jablíček, šišky nebo korkové zátky od vína.

Do soutěže se mohl přihlásit opravdu každý - jednotlivec, rodina, třída, družina či oddíl, zkrátka každý, kdo rád tvoří.

Letošní vítězové

V kategorii kolektivity ZŠ získali **1. místo žáci z prvního stupně ZŠ Jodlova**, kteří vytvořili několik velkých stromů z kartonu, skleněných láhví a nastříhaných PET lahví. **2. místo získali žáci ze 4. B ze ZŠ Gen. Klapálka** za metrový stromeček z plechovek, **3. místo obdržely děti z Družiny ZŠ Velvary** (3. oddělení), pod vedením p. Vlasákové vyrobily několik menších stromečků z ruliček a ozdobičky z víček z PET lahví.

V kategorii kolektivity MŠ získaly **1. místo děti z MŠ U Jeslí** za největší strom s nejvíce odpadovými ozdobičkami, **2. místo obsadily děti z MŠ E. Beneše** za strom z obalů od vajec a **3. místo obdržely děti z MŠ Nábřeží J. Holuba** za stromeček ze zbytků dřevěných palubek.

V kategorii jednotlivci **1. místo získal Petr Kolář**, který spolu s tatínkem vytvořil stromeček z víček od zkumavek.

Srdečně Vás všechny zveme na Vánoční výstavu všech dodaných soutěžních příspěvků – stromů a stromečků od malých i velkých soutěžících.

Výstavu je možné shlédnout od 3. 12. do 31. 12. 2019 v KaSS Vltava. Pro zpřístupnění výstavy volejte prosím kancelář KaSS tel: 315 727 827

Nezapomeňte - dobrovolným vstupným je krmivo či pamlsk pro pejsky z útulku Lesan.

Ekocentrum a společnost AVE Kralupy s.r.o. moc děkují všem, kteří se zúčastnili 9. ročníku Vánoční soutěže.

Všichni zúčastnění nám stále dokazují, že jsou kreativní a šikovní, všem vyhercům blahopřejeme.

Přejeme Vám všem do nového roku 2020 hodně zdraví a spoustu dobrých nápadů!

© archiv ECK

ŠEŠŤÁCI SI ZASADILI SVŮJ STROM

Lektorky ECK připravily na pondělí 14. 10. 2019 pro žáky třídy 6. C ze ZŠ Komenského a jejich pedagogy ekovycházku podél řeky Vltavy. Na závěr této vycházky si žáci za pomoci p. Málka z ČSOP zasadili svůj strom – jeřáb muk, v místě jejich patronátu, v Husově parku.

Ekovycházka začala v parku u řeky pod Infocentrem. Přivítání a představení ekocentra proběhlo v kruhu a všechny děti byly lektorkami vyzvány, aby postupně popřály Zemi, stromům a přírodě. Děti si nejčastěji přály, aby byl čistý vzduch, aby lidé více třídili odpadky. Dále popřály stromům, aby

měly dostatek vláhy, a také aby už nastal konec kácení pralesů.

O kousek dál, na dřevěném dětském hřišti, proběhla první naučná zastávka. Zde byla pro žáky připravena hra „Bořiči mýtů“. Jedná se o sérii otázek, z oblasti životního prostředí, během

© archiv ECK

jichž žáci s lektorkami diskutují o některých výročí, vztahujících se právě k životnímu prostředí a zamýšlejí se, zda je daný výrok pravdivý či nikoliv.

Další ekozastávka byla u železného šroubu, tady žáci dostali do dvojic destičky s ekotajenkou a s časovým limitem 10 minut na vyplnění. Přemýšleli, radili si a tak všichni tajenku nakonec rozluštili.

Poté se žáci přesunuli do Husova parku, kde pro ně byla nachystána oblíbená prohlídka a poznávání mladých dřevin, kterou připravili členové místní

organizace ČSOP. Při výsadbě někteří i aktivně pomáhali. Stromem ZŠ Komenského se stal jeřáb muk.

Na závěr obdrželi šestáci právem Certifikát Dobrého Patrona, jelikož Komenda má patronát nad Husovým parkem již od roku 2016 a každý rok s ekocentrem aktivně spolupracuje. Žáci obdrželi na památku ekologické zápisníky s tužkou a s logem projektu Kralupy – čisté město, jehož cílem je v mladých lidech podpořit zájem o své okolí, o přírodu ve městě kde žijí a učí se.

© archiv ECK

KRALUPÁCI SE DOČKAJÍ OBCHVATU

Krajské zastupitelstvo Středočeského kraje v dubnu 2016 schválilo aktualizaci trasy plánované propojky mezi dálnicemi D7 a D8, jejíž součástí je obchvat Kralup nad Vltavou. V posledním roce probíhalo intenzivní jednání mezi krajským úřadem, městem Kralupy nad Vltavou a okolními obcemi, které leží na trase zamýšlené propojovací komunikace. Některé obce s trasou obchvatu nesouhlasily, ale podařilo se dosáhnout konzenzu.

Upravený návrh trasy bude nyní zahrnut do územních plánů měst a obcí a zároveň

do krajského územního plánu. Vedení kraje rovněž obcím sdělilo, že již existuje

domluva mezi krajským úřadem a Ministerstvem dopravy ČR o financování stavby dopravního obchvatu. Kraj bude realizátorem akce a finanční prostředky budou čerpány z Fondu dopravní infrastruktury. Pro zajímavost současná předpokládaná částka na výstavbu dopravního obchvatu je 4,5 miliardy korun. Počítá se s financováním z prostředků EU.

Podle předpokladů by stavební práce měly proběhnout ve třech etapách v období od září 2020 do prosince 2023. Hned v první

etapě má dojít k výstavbě obchvatu Kralup nad Vltavou včetně přemostění Vltavy v úseku mezi kovošrotem a obcí Chvatěruby.

Dálnice D7 a D8 jsou v současné době propojeny silnicí II/240, která prochází několika obcemi a po silnici II/101 v Kralupech nad Vltavou. Masarykův most v Kralupech nad Vltavou je prvním mostem určeným pro dopravu severně od Prahy.

[\(...celé znění článku\)](#)

NOVÍ PATRONI Z NÍZKOPRAHU

Ve čtvrtek 17. 10. 2019 zavítaly lektorky Ekologického centra do Farní charity Kralupy. V nové budově charity v Riegrově ulici, kde se rovněž nachází oblíbená kavárna s občerstvením a sociální byty, proběhlo slavnostní přijetí Farní charity Kralupy do projektu ekocentra Kralupy – čisté město. Ve společenské místnosti se při této příležitosti shromáždily pracovnice farní charity, maminky s dětmi, které využívají zdejších služeb, a děti z nízkoprahového zařízení. Všichni si vyslechli úvodní slova o projektu i činnostech kralupského ekocentra a poté následovala beseda nad environmentálními tématy.

Děti i dospělí se zajímali o ovzduší na Kralupsku, o tom, jak každý z nás může přispět k lepší kvalitě vzduchu, který dýcháme. Nejjednodušším krokem na začátku cesty k udržitelnému stylu života je třídění odpadu.

Snad každý už má zvládnuté třídění starého papíru, skla a plastu. Dále je ale potřebné třídít kovy, bioodpad a další složky odpadu. Mnoho nepotřebných věcí z domácnosti můžeme odnést právě do charity,

nejen staré oblečení a obuv, ale také bytové textilie, nádobí, knihy, hračky, sportovní potřeby a další zařízení. Hovořilo se také o přírodě na Kralupsku, památných stromech i o významu stromů pro náš život a životní prostředí.

Po skončení besedy se účastníci akce přemístili do prostoru skateboardového hřiště na sídlišti Cukrovar, které se nachází za sportovní halou. Tuto lokalitu si vzala

farní charita pod patronát. Smyslem projektu Kralupy – čisté město je, že patroni se o své místo starají, věnují mu pozornost a navrhují vylepšení tohoto místa.

Farní charita se stala již desátým patronem projektu Kralupy – čisté město.

[\(...celé znění článku\)](#)

© archiv ECK

EKOLOGICKÉ SOUVISLOSTI...

Každý člověk svým jednáním a životním stylem určitým způsobem ovlivňuje životní prostředí. Mnohdy nedokážeme odhadnout, kam až sahají důsledky naší spotřeby. V následujícím článku se snažíme objasnit některé vzájemné souvislosti mezi našimi spotřebními návyky a jejich ničivými důsledky pro životní prostředí, které nejsou na první pohled zřejmé. Pokud chceme takovému jednání předejít, měli bychom se zajímat o původ zboží, které nakupujeme, jak bylo vyrobeno, odkud bylo dovezeno, kde bylo skladováno a jakou další zátěž představuje pro životní prostředí, případně jaké sociální dopady má jeho produkce.

Jeden z největších kroků v ochraně životního prostředí můžeme udělat tím, že snížíme svoji spotřebu masa a mléčných výrobků a dáme přednost lokálním potravinám.

Jak souvisí jízda automobilem s ubýváním pralesů v Indonésii?

Světové lesy jsou mnohem vzácnější, než si vůbec dovedeme představit. Lesy regulují klima a jsou domovem velkého množství rozmanitých druhů rostlin i živočichů. Toto vzácné bohatství však lidstvo ničí svou bezohledností a pro zisk.

V Indonésii a v Africe dochází k ničení deštných pralesů kvůli zakládání plantáží palm olejních. Palmový olej se v hojně míře používá v potravinářském průmyslu jako levná náhražka všech dražších tuků. Největší zruďností ale je fakt, že přes 50 procent veškerého palmového oleje, dováženého do EU, končí v biopalivech.

Automobilový průmysl navíc na rozdíl od potravinářství nezajímá, zda je palmový olej pěstován udržitelně nebo zda jsou kvůli jeho produkci káceny a vypalovány pralesy.

[\(...celé znění článku\)](#)

RECYKLACE PAPÍRU...

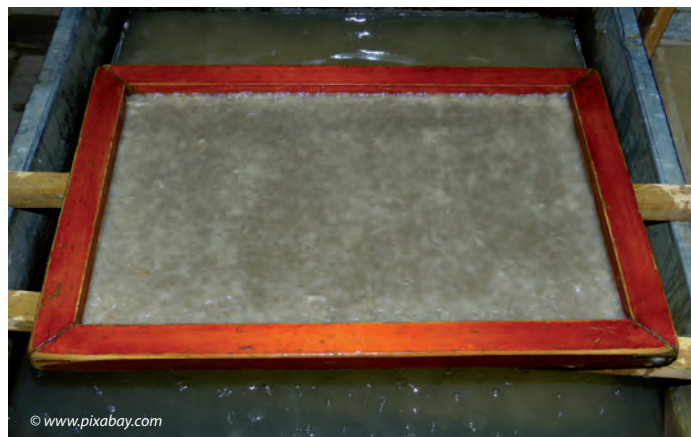
Opakování je matka moudrosti, a proto právě teď v čase předvánočním přicházíme s připomenutím kolik je potřeba stromů při výrobě papíru. Připomeňme si, že papír není tak snadno obnovitelný a že recyklací nechráníme životní prostředí, ale snižujeme jeho poškozování. Recyklací dokážeme jen částečně nahradit materiálové zdroje – v našem případě je to dřevo. A víte, kolikrát můžeme papír opakovaně recyklovat?

Papír, ač si to možná ani neuvědomujeme, potřebujeme každý den, píšeme na něj, tiskneme, čteme, balíme do něj dárky a používáme ho na WC. Spotřeba papíru, a to nejen u nás, každým rokem roste. Na jednoho obyvatele ČR připadá ročně spotřeba cca 130–150 kg papíru. Každý občan v ČR za rok vyprodukuje o pár desítek kilogramů více domovního odpadu, a z toho je přibližně 30 kg papíru. Je samozřejmě

důležité, aby tento odpad skončil na recyklaci.

Třídění papíru

Aby se dal papír dále recyklovat a využít, musí být dobře vytríděný. Je důležité, aby v modrém kontejneru nebo na sběrném dvoře skončilo co nejvíce vyřazeného, popsaného, ale čistého papíru z domácností i z kanceláří a provozoven. Na většině kontejnerů je nálepka s upozorněním, co do nich patří a co ne. Obaly od vajec,

roličky od toaletního papíru nevyhazujte do kontejneru na papír, protože se jedná o poslední použitelné vlákno, ale vhadzujte je např. do kompostu. Dále připomínáme, že v sešitech, časopisech apod. nevadí kancelářské sponky, ty se odstraňují později v procesu recyklace (z papírové kaše pomocí magnetů).

Na třídících linkách nejprve tamní pracovníci starý papír musí ručně vytrídít, aby odstranili papír, který je

nerecyklovatelný.

Z hromad se odstraňuje papír voskovaný (kelímky od nápojů), křídový, a jinak chemicky ošetřený včetně hygienických papírových potřeb. Vytríděný papír jde na pás, z kterého pokračuje do speciálního stroje – rozvlákňovače.

V rozvlákňovači se papír máčí ve vodě a díky míchání změkklého papíru vznikne kaše.

[\(...celý článek\)](#)

UMĚLÉ ZASNĚŽOVÁNÍ - ANO ČI NE?

Umělé zasněžování je v posledních letech často skloňovaným pojmem lyžařských středisek, pro které je umělý sníh nedílnou a nezbytnou součástí. Bez umělého zasněžování by se spousta českých sjezdovek ocitla bez dostatečně vysoké sněhové pokrývky, některé i bez ní, proto bereme sněhová děla a technický (umělý) sníh jako samozřejmost. Skutečnost je bohužel taková, že za bílé sjezdovky zaplatíme mnohem vyšší cenu, než pouhý lístek na vlek a vybavení pro zimní sporty. Umělé zasněžování má totiž dosti negativní vliv na životní prostředí.

Umělý sníh se od toho přírodního podstatně liší. Nejzásadnějším rozdílem,

který má zároveň nejhorší dopady na životní prostředí, je zdroj vody. Přírodní sníh

pochází z dešťové vody. Ta je sama o sobě kvalitní a v podstatě destilovaná. Neobsahuje chlór, je bez minerálů a solí, tudíž nezasoluje půdu. Voda na výrobu umělého sněhu pochází z povrchových

mineralizovaných vod, které jsou odčerpávány z vodních zdrojů, navíc je často obohacena o přidaná aditiva (látky, které se přidávají do jiných látek s cílem upravit/vylepšit jejich vlastnosti).

[\(...celý článek\)](#)

JAK EKOLOGICKY ZABALIT DÁREK?

Než si začneme povídat o ekologičtějším balení dárků, měli bychom se zamyslet, jestli je potřeba něco kupovat a v jakém množství obdarovávat. Nestačilo by nám, v tomto adventním čase zastavit se, rozjímat a být spolu?

Někteří preferují, v rámci obdarování, systém, „tři a dost“. Princip je jednoduchý, pod stromeček si nadělí jen určený počet dárků, v tomto případě tři. Jeden z dárků je kniha, druhý je to, co opravdu potřebují a poslední, je překvapení.

Stále nejste rozhodnutí, zkuste si položit tyto tři jednoduché otázky, které vám v rozhodování, co komu darovat, pomohou:

1. Má dárek nějakou přidanou hodnotu?

Je například vyráběn z lokálních surovin, a proto má sníženou uhlíkovou stopu. Je bez palmového oleje, a tak se nepodílí na ničení pralesů. Je po doslужení plně kompostovatelný?

2. Může dárek obdarovaného inspirovat k tomu dělat věci jinak?

Když například darujete cokoli, co pomáhá žít více Zero waste (bezodpadově), inspirujete kromě obdarovaného také lidi (rodinu, přátele, kolegy

i prodavače), kteří dárek uvidí a budou jej chtít také používat (sáček na nákup pečiva, box na jídlo).

3. Je ta věc, to, co opravdu potřebujeme?

Vybíráme dárky, které v rodině používáme často nebo dokonce denně (dřevěný zubní kartáček, přírodní mýdlo)?

Odpověděli jste si na dané otázky kladně? Máte tedy vybraný smysluplný dárek? Přichází na řadu další rozhodnutí, a to do čeho jej zabalit, aby nechyběl ten kouzelný okamžik překvapení a radosti a zároveň obal minimálně zatěžoval životní prostředí odpadem a mikroplastem.

Letos bez zbytečných obalů

V [listopadovém článku](#) jsme psali o výrobě papíru, jak je náročná pro životní prostředí. A toto platí dvojnásob u krátkého životního cyklu balicího papíru. Ten obvykle končí hned po Štědrém dnu v koši. Takové lesklé luxusní role a mašličky se velice obtížně recyklují,

kvůli použitým metalickým barvám a lakování mohou také uvolňovat nebezpečné látky. Máme o důvod navíc, proč papírem neplýtvat a použít raději recyklované papíry nebo znovupoužitelné sáčky a dárkové pytlíčky.

Jednoduchý návod pro každé ruce

V papírnictví si zakupte roli recyklovaného papíru nebo tzv. šedák, poštovní papír na balení balíčků. K tomu si poříďte lýko, jutový obyčejný provázek. Venku při procházce podél řeky nebo na zahradě seberte větvičku, šišku nebo jeřabinu. Doma dárek zabalte, zavažte lýkem a ozdobte přírodní dekorací. Dále můžete použít usušenou pomerančovou kůru nebo si kupte na dozdobení badyán, celou skořici, hřebíček. Balíček bude nejen krásně vypadat, ale bude i vonět. A po rozbalení dekorace zahřeje ve vánočním svařáku. Papír dále můžete pomalovat vánočními obrázky, nebo vystříhat a polepit různými zbytky látky. Probudte v sobě kreativitu. Krásné a znovu použitelné jsou i jutové (textilní) pytle. Dají se zakoupit v různých velikostech a mají i po vánocích všestranné použití, jako obaly např. na brambory, obilí, zeleninu, nebo na venkovní květiny proti mrazu

dále ve stavebnictví. Je to velice kvalitní pevný materiál a obdarovaný dostává další přidanou hodnotu.

Další alternativou je zabalit dárky do kusu látky nebo ušitých sáčků. Bavlna k nám sice jede světa kraj, pytlíky ale můžete používat opakovaně a budou vám sloužit spoustu let. A jsou tak daleko lepší variantou, než jednorázový silně zdobený papír. Vánoční pytlík, bude ve vaší rodině rok co rok kolovat a pokaždé ukrývat nějaký speciální eko dárek.

V Kralupech šijí a prodávají látkové sáčky na dárky, pečivo a v těchto dnech i sáčky na Mikulášskou nadílku ve Farní Charitě v Riegrovce a v Šuplíku, navštivte je a podpořte je svým nákupem.

Další variantou jsou sáčky od [La pytle](#). Šijí je na Moravě, ve spolupráci s chráněnými dílnami či dětskými domovy. K dostání jsou ve 4 velikostech od mini, třeba na mýdlo až po mega, na sadu ručníků.

[\(...celý článek\)](#)

© www.pixabay.com

Pro zlepšení orientace v pojmech, souvisejících s životním prostředím, jsme pro Vás připravili populárně naučný slovníček.

H Hibernace

Zimní období představuje pro všechny živé tvory nemálo komplikací. Mrazivé dny se

sněhovou pokrývkou a výrazně omezená dostupnost potravy nutí každého živočicha, aby se před zimou chránil svým specifickým způsobem.

Většina hmyzožravých ptáků ještě před začátkem zimy odlétá do teplejších krajín, kde má vhodnější klimatické podmínky a dostatek potravy. Zvířatům a ptákům, kteří zůstávají v našem podnebném pásmu, zase naroste teplejší a hustší srst nebo peří. To je chrání před nepříznivou počasí.

Nejzajímavější strategií k přežití zimy však mají některé druhy savců, kteří toto období jednoduše prospí. I když se zdá, že jde o pohodlný a jednoduchý způsob přečkání zimy, není to pravda, protože skýtá mnohá úskalí a nebezpečí.

Při zkoumání chování zvířat během zimního spánku se zjistilo, že tento jev není pro zvíře relaxací, ale ve skutečnosti představuje velmi namáhavou a nebezpečnou činnost. Mnohá zvířata se během spánku pravidelně probouzejí, přičemž jejich tělesná teplota se zvýší téměř na normální hodnoty, a pak znovu usnou. Donedávna se předpokládalo, že občasné probouzení souvisí s nezbytnými životními potřebami nebo hladem. Vědecky se však prokázalo, že zimní spáči skutečně touží po hlubokém a vydatném spánku. Dojde-li ke krátkému procitnutí, zvířata opět znovu usínají blahodárným spánkem, aby načerpala energii k překonání další strastiplné letargické fáze.

Netoxické svíčky

Věděli jste, že běžné svíčky jsou vyráběné z parafínu, tudíž z ropy (parafín je totiž vedlejším produktem při výrobě nafty a motorového oleje)?

Kromě toho, že má ropa na svědomí ekologické problémy, hoření klasických "čajovek" apod. produkuje malé množství CO₂, vytváří nepříjemné saze a může být dokonce karcinogenní (zvláště při vyšší koncentraci v nevětraných místnostech). To platí především pro levné svíčky, z málo čistěného parafínu a s obsahem nejlevnějších umělých vůní a barviv.

Levné parafínové svíčky obsahují toxický benzen a toluen, často při hoření uvolňují do ovzduší těžké kovy, které způsobují imunitní a dýchací poruchy. Syntetickými vůněmi při hoření působí nepříznivě na životní prostředí a vážně ohrožují naše zdraví.

Dlouhodobým vystavováním se těmto druhům výrobků zvyšujeme riziko vzniku nádorů a plicních problémů, např. astmatu. Chemické složení svíček (ale také olejíčků v aromalampách a osvěžovačů vzduchu se syntetickou vůní) může způsobovat karcinogenní mutace DNA. Většina běžně dostupných vonných parafínových svíček je toxická podobně jako inhalace tabákových výrobků.

Místo klasických levnějších (ale zdraví nebezpečných) čajových svíček z parafínu **dejte přednost svíčkám z rostlinného vosku – řepkového, sojového a jiných.**

Sojovou čajovku [české značky Aromka](#) pořídíte již od 15Kč.

„Ty nejúžasnější svíčky na světě“ – [The Greatest Candle in the World](#) – jsou vyrobeny z použitých rostlinných olejů shromážděných z restaurací. Kuchyňský olej se tak využije 2x a celý koncept působí

i jako prevence kontaminace půdy či spodních vod.

Sada na výrobu vlastních aromasvíček z použitých olejů. Další velice sympatickou možností jak na eko-svíčku je sada na výrobu vlastních vonných svíček za použití prášku Oil2Wax a možnost zrecyklovat tak vlastní použitý olej ze smažení (který by jinak udělal v přírodě eko-nepřechu:

Věděli jste, že rostlinné kuchyňské oleje, i přesto že jsou v přírodě rozložitelné, mohou kontaminovat půdu a spodní vody olejnatými látkami? V případě, že dojde ke kontaminaci vody, olej vytvoří na povrchu tenký film, který brání oxysličování a působí tak nepříznivě na vodní ekosystém. Jeden litr oleje může kontaminovat až 1.000 litrů vody.

Palmovému vosku se raději vyhněte – je těžko zaručit, že pochází skutečně z ekologické plantáže a jeho produkce nemá na svědomí vážné globální problémy (jako např. kácení deštných pralesů, uhybnutí vzácných zvířat, dětskou práci apod.)

A co včelí vosk? Ze zdravotního hlediska je naprosto v pořádku (pokud nejste alergičtí na včelí produkty). Z etického hlediska, ne tak úplně. Smutná pravda je, že včely jsou dnes díky našemu extenzivnímu použití chemických postřiků, GMO pesticidům na pokraji vyhynutí. Bez včel bychom jako lidstvo nepřežili. Ve většině včelstev bohužel ještě má místo usmrcování včel a neetické praktiky. Proto se včelím produktům vyhýbáme, našťastí existují alternativy.

Pokud máte rádi vánoční aromaterapii bez zdravotních rizik, volte svíčky vyšší cenové třídy s obsahem přírodních (éterických) olejů a výtažků.

Nebo si **vyprobte vlastní vánoční aromasvícen:**

Namíchejte sušené ovoce a koření, které vám voní – skořice, hřebíček, anýz, muškátový oříšek, jehličí, popř. přidejte kapku přírodního vonného oleje (borovice, vanilka atd.), položte na dno libovolné sklenice. Pokud dovnitř umístíte svíci, její teplo znásobí aroma takto vyrobeného potpourri.

Krmíte v zimě lesní zvěř? Pozor, některá strava ji může i zabít!

Blíží se pomalu zima a pro lesní zvěř nastává období strádání. Mnozí z vás možná pravidelně chodí do lesů ke krmelcům, kde v dobré víře nechají zvěři ne jeden pamlssek. Ne všechny jsou ale pro zvířata prospěšné. Některé jim mohou i ublížit.

Jakmile napadne první sníh, můžete se vydat do lesa a začít přikrmovat zvěř. Zuzitkovat můžete nasbírané kaštiny či žaludy, ale i jablka ze zahrad, které nespotebujete, rovněž starý chléb nebo brambory. Než však vyrazíte do lesa, zkontrolujte si, zda jste měli tyto laskominy vhodně uskladněny a v jaké jsou kondici.

Neňte potravu jen do krmelců

Využijte krmelce, které jsou postavené ve vhodných oblastech pro zvířata, kde mají klid a dostatek úkrytu, daleko od frekventovaných silnic. A je také lepší donést častěji pár kousků, než sypat krmivo na hromady, kde se stejně znehodnotí. Zvěř se občas dostane i do blízkosti domů a zahrad, kde se snaží okusovat stromky a keře. Pokud tedy chcete zvěři něčím přispět, nechejte u zahrady hromádku ořezaných větví z ovocných stromů, ale také třeba seno. A přikrmovat můžete nejenom srnky nebo divoká prasata, ale i ptactvo.

Pozor na brambory a chleba

Brambory po rozmrznutí hníjí a chleba vlhkem nabobtná a stává se z něj kaše, která působí zvěři vážné zdravotní problémy, což může vést až k jejich úhynu. Tyto potraviny tedy předkládejte, až když

mrzne a neočekává se obleva. Pečivo musí být naprosto suché, v žádném případě nesmí být plesnivé ani ničím plněné. Toto krmení je dobré dávat dolů pod krmítko.

Kaštiny a bukvice

Žaludy, kaštiny a bukvice jsou pro zvěř dobrým pamlskem. Záleží však na tom, jak tyto pochutiny skladujete. Nesmí se sušit ani ukládat např. ve sklepech v pytlích, kde by mohly hnit. Skladujte je nejlépe venku vysypané na trávě a tou je i zakryjte.

Z obilí jenom oves

Z obilí je pro přikrmování vhodný pouze oves. Ostatní druhy obilí způsobují zvěři nadýmání a jsou nevhodné. Například pšenice je naprosto nevhodná pro spárkatou zvěř, obsahuje příliš mnoho lepku. Zvěř ji nedokáže strávit a nakonec uhne. Tento problém ale neplatí, pokud se jedná o celé klasy.

Ovoce a zelenina

Velmi vhodná jsou jablka a hrušky, ale pokud vám zbyly švestky, meruňky či špendlíky, také je můžete vzít s sebou. Ze zeleniny je nejlepší mrkev či řepa, nicméně zvěř ráda bere veškerou zeleninu, dokonce i cibuli.

Zelená kancelář - jak být v práci více eko?

Čím dál tím více si uvědomujeme, jaký dopad mají naše každodenní rozhodnutí na životní prostředí... Mnozí z nás jsou ochotni odepřít si kus osobního pohodlí pro to, aby co nejméně zatěžovali planetu. Proč však takto nečiníme i v pracovním prostředí?

Požadováním jednoduchých změn na pracovišti, nebo informováním kolegů či nadřízených, můžete pomoci nejen životnímu prostředí, ale i prostředí ve Vaší kanceláři.

Kancelář je pro mnohé z nás často druhým domovem. Trávíme zde přece většinu svého času. Existuje hned několik změn, o které můžete na pracovišti požádat, a změnit tak Vaši kancelář na místo šetrnější k životnímu prostředí a zároveň příjemnější na práci. Týkají se primárně tří oblastí: **osvětlení a elektroniky, rozumného nakládání s papírem a klimatizace a rostlin.**

Dobré osvětlení je pro lidi, kteří tráví hodiny před obrazovkami počítačů, mimořádně důležité. Avšak běžné fluorescentní tyčové žárovky, které používají mnohé kanceláře, obsahují 3,5 - 4 miligramů rtuti. Tento prvek je škodlivý pro lidi, zvířata i rostliny a může znečistit životní prostředí. Dobrým nápadem by tedy mohl být přechod na LED osvětlení. LED světla neobsahují rtuť, spotřebují o 75% méně elektrické energie a mají o 25% delší životnost. Firmy by měly také věnovat zvýšenou pozornost výběru správné elektroniky. Elektronická zařízení by měla naplnit potřeby firmy a proto i déle vydržet. Experti totiž varují, že v roce 2020 EU vyprodukuje 12 milionů tun elektronického odpadu, a podle globálních statistik se recykluje pouze 20%.

Novodobé kanceláře jsou také podstatně méně závislé na papíře, avšak stále máme co zlepšovat. V první řadě, pokud skutečně nemusíte používat papír, prostě ho nepoužívejte. Pokud už musíte, zvolte recyklovaný papír a tiskněte na obě strany listu. Je to skutečně důležité. Výroba recyklovaného papíru totiž ušetří 17 stromů na každou tunu papíru a ve srovnání s novým spotřebuje o 70% méně energie a vody.

Další důležitou oblastí je teplota v kanceláři. Každý rád pracuje v příjemném prostředí. Musíme si však uvědomit, že klimatizace a elektrické ventilátory spotřebují 20% veškeré elektřiny v kancelářských budovách po celém světě. Jak tento dopad snížit? Pokud bez klimatizace nevydržíte, nahraďte ji modelem šetrnějším k životnímu prostředí.

Pokud chcete být ještě zelenější, umístěte do kanceláře rostliny. Prokazatelně dokáží snížit teplotu v kanceláři až o 10°C a vlhkost udržují mezi 30 - 60%, což je pro lidi optimum. Navíc pomohou s čištěním vzduchu a zvýšením produktivity (studie ukázaly zvýšení až o 15%).

Každý zaměstnanec pracující v kanceláři může malými kroky snížit svůj negativní dopad na životní prostředí - i během oběda nebo přestávky na kávu. Tak například každá jednorázová PET láhev obsahuje 70% nově vyrobeného plastu. Vratné láhve je možné znovu naplnit a použít až 20 krát a skleněné lahve až do 50 krát. Nejekologičtější variantou je však nepochybně pití vody z kohoutku. Pití vody z kohoutku snižuje spotřebu plastů a CO₂ emise způsobené přepravou, a navíc snižuje náklady.

EKOCENTRUM NABÍZÍ SEMINÁŘE...

Mateřské školy

O odpadech s nejmenšími

Seminář určený pro mateřské školy. V průběhu semináře je dětem vysvětleno, jak je důležité správně třídit odpad, aby se co nejméně odpadu dostalo na skládku. Seminář je interaktivní - plný her a aktivit. Na závěr semináře čeká na děti pohádka a také si něco pěkného vyrobí.

Jak si žije strom

Seminář určený pro mateřské školy. V průběhu semináře se děti dozvědí o tom, co všechno nám stromy poskytují, k čemu se používá dřevo, papír, jak stromy vyrábějí kyslík k dýchání, v létě poskytují stín a zvlhčují vzduch a svými listy čistí ovzduší. Na závěr si děti jeden strom vyrobí.

Základní školy

Staň se farmářem

Seminář je určen žákům 2. a 3. tříd ZŠ. Žáci se v průběhu semináře dozvědí, co je to farma, kdo je farmář, jakou techniku používá atd. Cílem semináře je upozornit na význam půdy jako zdroji obživy a obnovit vztah žáků k půdě. Seminář lze využít jako doplnění vyučovacích předmětů Prvouka či Přírodověda.

Zdravě, chutně a šetrně k životnímu prostředí

Seminář je určen žákům 2. stupně ZŠ. Při semináři se žáci dozvědí o biopotravinách a biozemědělství, o chemických úpravách potravin, o chemii v jídle, jak rozeznávat bioprodukty a kde je nakupovat, o bedýnkování, nákupech bez obalu a dalších ekologických aktivitách v oblasti výroby potravin a stravování. V průběhu semináře lektori besedují s žáky o tom, proč bychom měli podporovat české zemědělství, regionální pěstitele apod. Žáci se dozvědí informace

Odpady a jejich dopady

Seminář pro žáky 2. stupně ZŠ, v jeho průběhu se dozvědí o nakládání s odpady, skládkování, spalování odpadu, třídění a recyklaci, o opětovném využívání odpadu a prevenci odpadu, doplněný hrou o správném nakupování. Účastníci semináře se také dozvědí o bezobalovém nakupování a filosofii nulového odpadu.

Co dýcháme?

Seminář je určen žákům 8. a 9. tříd ZŠ a studentům SŠ; je zaměřen na problematiku ovzduší. Studenti se během semináře dozvědí více o atmosféře, znečišťujících látkách v ovzduší a jejich vlivu na zdraví a ekosystémy, pochopí rozdíl mezi emisemi a imisemi, co je smog letní a zimní, proč a kde nastává inverze, rozdíl mezi vnitřním a vnějším ovzduším.

Veřejnost

Zelená domácnost

Seminář pro dospělou veřejnost, při kterém lektorky ekocentra hovoří o úsporách energie a vody v domácnostech, o šetrném praní a čištění, o zodpovědném nakupování, cestování a dalších ekologických opatření v našich domácnostech.

Pro objednání a bližší informace o seminářích nás prosím kontaktujte na e-mailu nebo bezplatné telefonní lince.

POZVÁNKY, AKCE

28.11.2019 až 5.1.2020

KOUZLO VÁNOC

Zámek Vlašim

Výstava o vánočních tradicích, zajímavostí bude zapůjčený Sázavský betlém z Arcibiskupství pražského. Sbirku betlémů z jiných zemí zapůjčila Jarmila Haldová ze Sedloňova v Orlických Horách.

Autorský betlém zapůjčil pan Zbořil ze Sázavy. Historické betlémy z konce 19. století zapůjčilo Středočeské muzeum v Rostokách u Prahy.

30. 1. 2019

ZE ŽIVOTA VEVEREK

Dřevák, Ekocentrum Prales, Praha

Rezavý nebo černý kožich, huňatý ocas, roztomilý kukuč, mrštné tělo a hra na schovávanou v korunách stromů. To jsou veverky.

Těm pražským se v hlavním městě daří především díky velkému množství parků, travnatých ploch a stromořadí.

